अनुक्रमांकः ....
निरीक्षकस्य हस्ताक्षरम् ....

Paper Code
BC 103

पतञ्जलिविश्वविद्यालयः

परीक्षा - दिसम्बरमासः - 2017

एकवर्षीयसेतुपाठ्यक्रमः (सत्रम् : प्रथमम्)

संस्कृतम्

तृतीयपत्रम् - संस्कृतसाहित्यम्

समयः - होरात्रयम् **पूर्णाङ्काः - 75**

अवधेयम् : इदं प्रश्नपत्रं पञ्चसप्ततेः (75) अङ्कानां विद्यते। अत्र प्रारम्भिकरचनानुवादकौमुदी, अभिनवपाठावलिः, हितोपदेशः, वैराग्यशतकञ्चैते पञ्च खण्डास्सन्ति। प्रत्येकं खण्डे प्रदत्तानां निर्देशानामनुसरणपुरस्सरमेव प्रश्नानां समाधानं कर्त्तव्यम्। अङ्कविभाजनं प्रत्येकं खण्डस्य प्रश्नस्य च पुरतः द्रष्टुं शक्यते।

खण्डः–'अ'

(प्रारम्भिकरचनानुवाद कौमुदी) **20 अङ्काः**

प्रश्न - 1 (क) संस्कृतानुवादं कुर्वन्तु **(05)**

(i) बालक सूर्य और चन्द्रमा को देखता है।
(ii) वह मोक्ष के लिए पढ़ता है।
(iii) सत्य बोलने वाला सत्य बोलता है।
(iv) मैं गुरु की वन्दना करूं।
(v) कुम्हार घड़े को पृथ्वी पर रखता है

(ख) केचिद् द्वे शब्देरूपे लेखनीये - **(05)**

(i) वाच् (ii) आत्मन् (iii) युष्मद्

(ग) केचिद् द्वे धातुरूपे लेखनीये - **(05)**

(i) सद् (लृट) (ii) ज्ञा (विधिलिङ्) (iii) मुद् (लङ्)

(घ) अधोलिखितानां प्रत्ययानां वाक्यरचनां क्रियताम् **(05)**

क्त, क्तवतु, तुमुन् तव्यत्, क्त्वा ।

खण्डः–'ब'

(अभिनवपाठावलि)

प्रथमभाग **15 अङ्काः**

प्रश्न - 2 (क) उत्तर लिखन्तु - **(05)**

(i) किमर्थं चन्द्रस्यप्रकाशः शीतलः?
(ii) किं भक्षयति सारमेयः?
(iii) कानि नगराणि भागीरथ्याःतीरेषु?
(iv) भल्लूकं दृष्ट्वा किमकुरुताम् तौ?
(v) युद्धे के पशबः भटानां साहाय्यं कुर्वन्ति?

(ख) व्याख्यायताम् (संस्कृतेन) - (05)

(i) शशिना च निशा निशया चशशी,
शशिना निशया च विभाति नभः
पयसा कमलं कमलेन पयः,
पयसा कलेन विभाति सरः।।

(ii) कस्तूरी जायते कस्मात् को हनित करिणां शतम्।
किं कुर्यात् कातरोयुद्धे मृगात् सिंहः पालायनम्।।

(ग) कथासारं लिखन्तु - (05)

(i) अम्लानि द्राक्षाफलानि। *अथवा*

(ii) सिंहमूषकयो।

खण्डः-'स'

(हितोपदेशः) 20 अङ्काः

प्रश्न - 3. केचन चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः (5×4=20)

(क) संक्षिप्तरूपेण कांमपि कथां लिखन्तु।
(ख) पण्डितस्य कानि लक्षणानि?
(ग) हितोपदेशतः स्मृतौ कौचिदपि द्वौ श्लोकौ लेखनीयौ।
(घ) मित्र अथवा सुपुत्र विषये एंक श्लोकं लिखन्तु।
(ङ) सुहृद्भेदतः पुरुषार्थ विषये स्वशब्दैः किमपि लिखाताम्।

खण्डः-'य'

(वैराग्यशतकम्) 20 अङ्काः

प्रश्न - 4.

(क) वैराग्यशतकतः स्मृतौ दौ श्लोकौ लेखनीयौः (05)

(ख) अधोरेखाङ्कितानां द्वयोः पदयोः विवरणं क्रियताम् (05)

(i) व्याघ्रीव तिष्ठति जरा परितर्जयन्ति।
(ii) नरः संसारान्ते विशति यमधानीयव निकाम्।
(iii) विजानन्तोऽप्येते वयमिह विपज्जालजटिलान्।

(ग) दत्तेषु श्लोकेषु द्वौ व्याख्येयौ - (5×2=10)

(i) फलं स्वेच्छालभ्यं प्रतिवनमखेदं क्षितिरूहां
पयः स्थाने-स्थाने शिशिरमधुरंपुष्यसरिताम्।
मृदुस्पर्शा श्य्या सुललिटलतापल्लवमयी
सहन्ते सन्तापं तदपि धनिनां द्वारि कृपणाः।।

(ii) एकाकी निःस्पहः शान्तः पाणिपात्रो दिगम्बरः।
कदा शम्भो भविष्यामि कर्म निर्मूलनक्षमः।।

(iii) यावत्स्वस्थमिदं शरीरमरूजं यावज्जरा दूरतो
यावच्चेन्द्रियशक्तिरप्रतिहवायावत्क्ष्यो नायुषुः।
आत्मश्रेयसि तावदेव विदुषा कार्यः प्रयत्नो महान्
सन्दीप्ते भवने तुकूपखननंप्रत्युद्यमः कीदृशः।।

--------------x--------------